

Polska fenomenologia przedwojenna. Antologia tekstów, eds. Dariusz Bęben, Marta Ples-Bęben, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego 2013, 680 s.

Editoři antologie Dariusz Bęben a Marta Ples-Bęben, učitelé Institutu filozofie Uniwersytetu Śląskiego, navazují programově na práci profesora katowické univerzity Czesława Głombika *Husserl i Polacy* (1999), ve které ukázal, že polská fenomenologie není pouze Roman Ingarden, ale že představuje široký okruh autorů, ovlivněných fenomenologií E. Husserla, a řadu „recipientů“ jeho filozofie, kteří o fenomenologii průběžně informovali a diskutovali v polském filozofickém životě už před 1. světovou válkou a v letech meziválečných.

Antologie je rozdělena do osmi částí (Wczesne reakcje, Roman Ingarden, Leopold Blaustein o Husserlu, Psychologia opisowa, Ruch fenomenologiczny, W kręgu estetyki fenomenologicznej, Roman Ingarden w polemikách, Varia), které jsou doplněny stručnými biografii představitelů polské předválečné fenomenologie, kalendářem událostí a jmenným rejstříkem.

V antologii jsou zpřístupněny všechny klíčové texty a diskuse, ve kterých polská předválečná filozofie reflektovala rozvoj fenomenologie. Tak máme možnost seznámit se s prvními recenzemi na Husserlovy práce (Władysław Heinrich, Roman Ingarden), s proslulými články Władysława Tatarkiewicze *Szkola fenomenologów* (1913, první článek o fenomenologii v polštině), Romana Ingardena *Dążenia fenomenologów* (1919, vlastně úvod do fenomenologie), Leona Chwisteka *Tragedia werbalnej metafizyki* (1932), Kazimierza Twardovského (*O czynnościach i wytworach*, 1912) a jeho žáků W. Auerbacha, L. Blausteina, T. Witwického a E. Ginsbergové. Pro nás je zvlášť zajímavá recenze Patočkovy knížky

Přirozený svět jako filosofický problém (1937) od Tadeusze J. Krońskiego pod názvem *Filozofia i świat naiwny* (1939). Z ostatních autorů antologie připomíná S. I. Witkiewicze, T. Kotarbińskiego, B. Suchodolského, S. Szumana, I. Krzemickou a řadu dalších.

Antologie dostatečně jasně prokázala, že fenomenologie byla důležitou a přirozenou součástí polského filozofického života jak před první světovou válkou, tak v letech meziválečných, a to v přednáškách a seminářích na univerzitě Jana Kazimíra ve Lvově, na stránkách nejvýznamnějších polských filozofických časopisů (*Pregląd Filozoficzny*, *Ruch Filozoficzny*) i ve vystoupeních polských filozofů na mezinárodních a národních kongresech a konferencích. Vzhledem k tomu, že období 1918–1939 je v antologii prezentováno jenom výběrově, lze očekávat, že autoři v dohledné době připraví další část inspirujícího obrazu polské fenomenologie.

Jan Zouhar

V. Doubek – L. Hladký – R. Vlček a kol., *T. G. Masaryk a Slované*, Praha: Historický ústav AV ČR, 2013, 440 s.

Je dostatečně známo, že se T. G. Masaryk jako filozof, sociolog i jako praktický politik intenzivně zajímal o slovanskou problematiku. Je proto přirozené, že k tomuto tématu vznikla už v minulosti velmi rozsáhlá literatura, souhlasím však s autory monografie, že je v této oblasti stále možno mnohé doplňovat, zpřesňovat i nově objevovat. Je to dáno nejen zpřístupněním řady donedávna neznámých archivních dokumentů a korespondence. Současně totiž platí, že každý „návrat“ k Masarykovi byl a je vždy poznamenán dobou, ve které proběhl. I proto autoři programově usilují o přístup zbavený zjevně ideologizace, vycházející z moderních historiografických